

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

Glasiilo za kmetijstvo in deželno kulturo.

Izdaja

c. kr. kmetijska družba štajerska.

Nemški uredjuje generalni tajnik
ces. svetovalec **Friderik Müller.**

Na slovensko prelaga
nadučitelj **Jožef Mešiček** v Sevnici.

Vsebina: Iz razprav centralnega odbora. — Deželna razstava 1901. — VIII. mednarodni ogled žrebcev na Dunaju leta 1899. — Razne reči: Pokončevanje sadnega črva ali jabolčnega tončiča (sukača). Svinjska kuga. O zatiranju njivske redkve. Iz podružnic. — Tržna poročila.

Iz razprav centralnega odbora c. kr. kmetijske družbe štajerske

v njega seji dne 6. junija 1899.

Navzoči so bili: predsednik Njegova Vzvišenost gospod Adalbert grof Kottulinsky kot prvomestnik; I. podpredsednik gospod Henrik vitez pl. Plessing; II. podpredsednik gospod Alojzij Posch; zastopnik vlade gospod c. kr. namestnijski svétnik Henrik baron Hammer-Purgstall; centralni odborniki gospodje: Arnold Damian, Jožef Holzer, Rainer Hosch, Jožef Kappel, Jožef Lenko, dr. Ivan grof Meran, Egon vitez pl. Pistor, Friderik baron Rokitansky, Moric Stallner, dr. Pavel baron Störck, Jožef Sutter, Ivan Thunhart, Anton Walz, Albert Zech, Leon Zedlacher in generalni tajnik ces. svétnik Friderik Müller, ob enem kot zapisnikar.

Predlog z ozirom na vprašanja, predloženih od c. kr. namestnije zastran razkosavanja kmetij od leta 1894.

Poročevalec gospod centralni odbornik Holzer.

Se izroči v presojanje in predlaganje odboru, sestoječemu iz gospodov Holzer, vitez pl. Pistor, vitez pl. Plessing, Posch in Zech.

Prošnja zadruga mesnih prekajavcev za podpiranje svoje peticije zastran uredbe užitninskega davka od klavne živine.

Poročevalec gospod centralni odbornik Thunhart.

Poročevalec predlaga:

1. Centralni odbor naj stopi v dogovor zastran vkupne vloge do c. kr. finančnega erara za

uredbo pobiranja užitninskega davka v Gradcu.

2. Prosi naj se tudi, da se užitninski davek po deželi pravično uredi, morda na ta način, da se za neizpitano živino do neke določene teže davek zniža.

3. Poizve se naj, kako se je prej omenjeno pobiranje uredilo na Dunaju, da se morajo dotični podatki porabiti v dotični vlogi.

Ti predlogi se potrdijo z dodatnim predlogom gospoda Posch: da se vloge oddajo brez ozira na poizvedbe, ki se imajo vršiti.

Prošnja delnične družbe „Alfa Separator“ za prevzetbo zastopstva te družbe.

Poročevalec gospod centralni odbornik Kappel.

Predlogi poročevalca se glasé:

Imenovani družbi se naj naznani, da se centralni odbor o došlem mu predlogu zamore odločiti še le potem, ko bo vršil pozvedbe pri kmetijski družbi v Šalzburgu in zemljedelskih svetih na Gorenjem Avstrijskem in Moravskem, in da se zastran izkušenj z „Alfa Separator-om“ popraša pri deželnih zavodih v Oberhofu in Grottenhofu, kakor tudi pri drugih graščinskih oskrbništvih.

Prošnja kmetijske družbe na Dunaju za pospeševanje nabiranja podpisov za zgradbo svoje družbene hiše.

Poročevalec gospod centr. odb. Sutter.

Z ozirom na pičla sredstva družbe sklene se, prošnjo odkloniti.

C. kr. poljedelsko ministerstvo prosi za izjavo mnenja, ali bi ne

kazalo tudi okrajna društva pooblastiti za izdavanje naročnih listov za znižbo voznine od setvenega žita. Poročevalec gospod centr. odb. Zech.

Predlog, naj se za izdavanje teh naročilnih listov pooblastijo ne le kmetijske glavne korporacije v deželi, marveč tudi nje podružnice, sprejme se s pristavkom, naj se za v razpravi stoječo 50 % no znižbo voznine poteguje tudi gledé dobave umetnega gnoja.

C. kr. ministerstvo za notranje stvari prosi za izjavo mnenja gledé morebitne preuredbe v državljanskem zakoniku nahajajočih se določil zastran jamčevanja pri živinski kupčiji. Poročevalec gospod centr. odb. baron Störek.

Poročevalec objubi za prihodnjo sejo natančno pismeno poročilo, zato se ta predmet postavi raz dnevni red.

Prošnja kmetijskega krajnega društva v Ščavnici za podelitev subvencije, da se nakupi turščica, ki se ima razdeliti med posestnike po toči oškodovane.

Poročevalec gospod centr. odb. baron Rokitansky.

Ker centralni odbor nima v ta namen nikakih sredstev na razpolago, se mora prošnja odkloniti.

Deželni odbor prosi za izjavo mnenja o prošnji kmetijskega krajnega društva v Ščavnici za nabavo cenega umetnega gnoja. Poročevalec gospod centr. odb. baron Rokitansky.

Se sklene prošnjo priporočiti.

Deželni odbor prosi za izjavo mnenja glede nasvetovane razde-

litve Stiegler-jevih stenskih tablic o trsni rezi. Poročevalec gospod centr. odb. Damian.

Sprejmejo se od poročevalca predlagane premembe v nasvetovani razdelitvi.

Skupščina za trgovino s hmeljem in pridelki v Žateu prosi za pridružitve k peticiji za znižbo železniške tarife za hmelj. Poročevalec centr. odb. Sutter.

Po nasvetu poročevalca se sklene, da se ne pridruži peticiji skupščine, marveč, da se samostojno vloži pri c. kr. železniškem ministerstvu taka peticija, v kateri se bode ozir jemalo na tudeželske potrebe.

Sklepanje o dražbah plemenskih bikov, ki se imajo vršiti v tem letu. Poročevalec generalni tajnik.

Na podlagi predležečih prijav se za dražbo določijo kraji Gleisdorf, Hartberg, Gradec, Maribor, Celje in Ljutomer.

Pri tej priložnosti se poročevalec dotakne ostre kritike, ki se

je letos izrekla v deželnem zboru glede bikov, katere razdeljuje družba, in dokaže, da je kritika neosnovana. Poročevalec opiše postopanje pri nakupovanju, ki daje jamstvo, da se za plemo nesposobno živinče sploh kupiti ne more. Istotako se opišejo tudi prigodki pri dražbah, ki ne pričajo vedno o nesebičnosti kupcev. Na podlagi teh pojasnil izjavi centralni odbor, da nima vzroka, premeniti dosednji način nabave in delitve plemenskih bikov.

Razdelitev referatov z ozirom na ukrepe 75. občnega zbora.

Predsednik naznani, kako se naj referati razdele, iz zbor pri-trdi njegovim besedam.

Podpredsednik gospod vitez pl. Plessing opozori na postavke voznine za čilo klajo, ki so za Štajersko neugodni, in predlaga, da se temu opomore.

Sprejeto.

S tem je dnevni red dovršen in seja se zaključi o pol treh popoldne.

Deželna razstava 1901.

Glavni odbor za to razstavo sešel se je včeraj v dvorani mestnega zbora v svrhu svoje ustanovitve. Načelnik pripravljalnega odbora Njegova Prezvzišenost gospod Adalbert grof Kottulinsky pozdravil je navzoče, razložil na kratko delovanje pripravljalnega odbora in dal potem dnevni red na reševanje, to je volitev predsedništva, treh podpredsednikov,

generalnega tajnika in izvršilnega odbora.

Po nasvetu dvornega svetnika gospoda Avgusta pl. Taubenberg vrši se volitev po vzkliku.

Izvoljeni so: za predsednika predsednik c. kr. kmetijske družbe Nj. Prezvzišenost gospod Adalbert grof Kottulinsky, za I. podpredsednika predsednik trgovinske in obrtne zbornice v Gradcu gospod

Franc Schreiner, za II. podpredsednika zastopnik štaj. dež. odbora gospod deželni odbornik Franc grof Attems in za III. podpredsednika župan glavnega mesta Gradec gospod dr. Franc Graf.

Po nasvetu gospoda Ivana Janota se za IV. podpredsednika izvoli predsednik štaj. obrtnega društva gospod Oton Klusemann.

Generalnim tajnikom se po nasvetu zborničnega predsednika gospoda Franca Schreiner izvoli gospod ces. svetnik Friderik Müller.

V izvršilni odbor se izvolijo: Načelnikom I. podpredsednik gospod Franc Schreiner; njegovim namestnikom podžupan gospod Aleksander Koller; zapisnikarjem generalni tajnik gospod ces. svetnik Friderik Müller, in odbornikom gospodje Henrik Poschacher, načelnik društva „Industriehalle“, dr. Franc Seelich, zastopnikom

gremija trgovcev, Henrik baron Hammer-Purgstall, zastopnik c. kr. namestnije, in po volitvi obrtnega društva eden član njegovih zastopnikov v glavnem odboru.

Po nasvetu gospoda ces. svetnika Friderika Müller se izvršilnemu odboru naroči, da do prihodnje seje glavnega odbora predlaga, kateri posebni in skupinski odbori naj bi se sestavili in katere osebe in korporacije naj bi se v tiste izvolile.

Po nasvetu gospoda dvornega svetnika Rollet se sklene, povabiti prirodoznansko društvo in društvo zdravnikov, da odpošljeta zastopnike v glavni odbor.

Taisto se po nasvetu zborničnega predsednika gospoda Franca Schreiner sklene ukreniti zastran avstr. rudarskega društva in avstr. društva za papirno obrtnijo, potem pa je seja končana.

VIII. mednarodni ogled žrebcev na Dunaju l. 1899.

V dobi od 14. do 17. oktobra tega leta bo na prostoru za konjske razstave v c. kr. Pratru blizu rotunde vsled izpodbude c. kr. poljedelskega ministerstva od V. sekcije za konjerejo c. kr. kmetijske družbe na Dunaju prirejani mednarodni ogled žrebcev. Na ta žrebčni ogled postavijo lahko tako domačini kakor inozemci, in sicer: a) triletne in stareje angleške čistokrvne žrebce; b) triletne in stareje polkrvne žrebce; c) dvoletne in stareje žrebce hladno-

krvnega plemena (noričance belgijce). C. kr. poljedelsko ministerstvo namerava pri tem ogledu nakupiti potrebnih nadomestnih žrebcev za spuščalno dobo 1900. Specijalni program za ogled žrebcev je že izdelan in se dobi tako kakor tudi za zglasitev potrebne tiskovine pri tajništvu VI. sekcije za konjerejo, na Dunaju I., Herrengasse 13 brezplačno, kjer se dajo radovoljno vsa potrebna pojasnila za pošiljanje žrebcev na ogled.

Razne reči.

Pokončevanje sadnega črva ali jabolčnega tončiča (sukača).

(*Tortrix* ali *Parpocapsa pomonella*).

Približuje se čas, ko ta zlobni škodljivce navrtava najlepša jabolka in hruške, da so potem črvice. Povzročuje pa to škodo sivorjavni, temnobarvni, 10 mm dolgi in 21 mm počez obsegajoči metuljček, ki se prikaže meseca junija—julija in poklada jajca posamično na nezrelo sadje. Že za 10 dni izvalé se gosenci, ki se zavrtajo v sad.

Te gosenci dorastejo 10 mm dolge, imajo šestnajst nog, so belkaste, ali bledorudečkaste, z rujavorudečo glavo. Prevrtajo se do peščišča, da se hranijo s pečkami, kar povzroči, da sad, svojega sreca orpan, kot prisiljeno zrel in črviv odpada. Gosenica ali dorasla zapusti sad ali pa se prerije iz navidezno zrelega, odpadlega sadja, pri starejših drevesih navadno potem zleze na deblo in debele veje in se tam za starim lubom, mahom i. dr., pri gladkolubatih mladih drevesih pa ob deblih v tleh zamota v zapredek, v katerem prezimi; veliko gosenic pa pride s poznim sadjem tudi v hram, kjer se med podnicami in po špranjah poskrijejo. Še le meseca maja prihodnjega leta se zabubi in meseca junija prikaže se zopet metuljček, da prične znova kvarljivo svoje delo.

V toplih letih in zavarovanih krajih prikažeta se dostikrat dva roda.

Sredstva za pokončevanje so ta-le: Črvido odpadlo sadje z gosenicami naj otroci svak dan sproti pobirajo, nezrelo sadje naj se potem poklada svinjam ali pa se naj porabi za kis (jesih) i. dr. Stresavanje dreves v poznejšem času podpira tako ravnanje; odpada le črvido sadje. Tako se naj tudi gosence, katere najdemo, ko zavživamo sveže sadje ali ga porabljam v gospodarske namene, vestno zatró, ne pa samo z gnušom proč pomečejo; to velja tudi v sadnem hramu.

Dobro sredstvo je nadalje, zdaj od začetka do sredine julija nastavljati tako zvane „goseničje pasti“. Te goseničje pasti se priprosto naredé takó, da se 1 1/2 m od tal, pri pritličnem drevju pod spodnjimi vejami, pogladivši poprej morebiti razkavo skorjo, na rahlo priveže za dlan široka in prst debela plast lesne volne, cap, sena i. dr. potem pa še le povrh ob zgornjem robu priveže trd papir*) tako, da ima obliko kakor senčilo

*) Porabljen je v to pergamentni papir iz ličja — pola po 4 kr. — se dobi v veletrgovini s papirjem Anton Löschnigg, Gradec, Griesgasse.

pri svetilki; morebitne praznine med skorjo in papirjem ob zgornjem robu se morajo zamazati z razmočeno ilovico. Take priproste goseničje pasti stanejo prav malo, pa vendar popolnoma zadostujejo za navadne razmere.

Kdor pa si hoče stvar olajšati in se večih izdatkov ne boji, naj si omisli večkrat porabne „Zornove mrčesje pasti“*) s podložkom od volnene lepenke, kjer najde ta škodljivca mnogo skrivališč. Te goseničje pasti, katere si tudi jabolčni cvetoderi in jabolčni prezimovanje poiščejo, treba je v zgodnji pomladi (od januarja do začetka marcija), v toplih krajih z dvema zarodoma začetkom avgusta preiskati in zatreti bele zapredke gosencič jabolčnega tončiča i. dr.; polonicam in pajkom, ki se morda tudi tukaj najdejo, pa se naj prizanaša, ker so koristni.

Druga sredstva za odvrčanje in pokončevanje so: Z drevja in

debelih vej naj se ostrže raskava skorja, mah in lišaj v pozni jeseni, ob milih zimskih dneh in v prvi pomladi na razgrnjene plahte ali rjuhe, potem pa ostržek s škodljivimi zapredki, hrošči i. dr. vred sežge; koristnim pozimskim ptičem dajajmo varstvo, nastavlajmo jim primerne valilnice, krmimo jih po zimi; pri dragocenem sadju prtičnih dreves, in sicer tam, kjer se dotikata dva ploda ali kjer je list k plodu prilepljen, naj se mlade, še ne globoko zarite gosencič s špicastim lesom izvrtajo in zmečkajo i. t. d.

Ako pomislimo, koliko škodo napravi sadni črv, zlasti v letih, ko je malo sadja, ker navrta najlepša jabolka in hruške in tako pomanjša njih vrednost za trgovino — ne gledé na izgubo vsled olevkov (odpadlega sadja) — tedaj bode vsak sadjar spoznal potrebo, posluževati se vseh sredstev, da se pomanjša število teh škodljivcev.

C. Grössbauer.

*) Se dobé pri A. Löschnigg, Gradec, Griesgasse.

Svinjska kuga.

V državnem zakoniku št. 81 razglašen ukaz z dne 2. maja t. l. zastran odvrčanja in zatora svinjske kuge določuje, da se morajo od pričetka njega veljavnosti, pričeni z dnem 19. maja 1899, usmrtiti vse svinje, ki so na svinjski kugi obolele, kakor tudi vse tiste, ki so svinjske kuge sumne in vse, ki so bile izpostavljene okužbi.

Ako dotični živinoposelniki vestno izpolnujejo zakonite pred-

pise, ki nameravajo ubraniti, da se svinjska kuga ne zanese, in ako so pravočasno naznanili, da se je kuga pričela, tedaj se jim iz državnega zaklada plača odškodnina v visokosti 95% izračunjene vrednosti za živali, ki se spoznajo še za zdrave in se jim za plemenske svinje, kakor tudi za take mlade svinje, o katerih je dokazano, da so za pleme namenjene — prasci so izvzeti — dovoli še 25% nadplačila.

Da se kar najhitreje pozvedó znabiti se nahajajoča kužišča in da se kmetovalcem vzame vsak vzrok, da bi prikrivali kugo, se za prvih 60 dni, štetih od dneva, ko stopi v veljavnost cesarski ukaz, tudi za svinje, ki bi se v tem času spoznale za bolne, prizna odškodnina v znižanem znesku 50 % po poprečni mesni ceni preračunjene vrednosti.

Ko preteče prvih 60 dni, se za bolne spoznane svinje ne more dati nobeno povračilo, in tudi kadar se dožene, da so se kršili zakoni, se odškoduje samo doseženo izkupilo za zaklane svinje; od tega izkupila pa se poprej odštejejo vsi stroški, ki so nastali vsled uradnega poslovanja oblastev.

Posestniki svinj se torej v njih lastnem interesu opozorijo na to, da po predpisu takoj naznanijo oblastvu, ako bi se med njihovimi prasiči prikazala svinjska kuga, oziroma nje sum.

Končno se svakdo nujno svari pred trgovino s svinjami, ki so bile vtihotapljene iz Ogerskega in Hrvatsko-Slavonskega, in pred nakupom takih svinj, kar se v nekaterih obmejnih okrajih deloma še zmerom dogaja, in se priporoča, rediti domače svinjske pasme, ki se odlikujejo z dobrim mesom in okusnim, čvrstim špehom, kakor tudi z večjo odpornostjo proti vsakovrstnim boleznim.

O bistvu svinjske kuge in o znamenjih, s katerimi se navadno prikaže, naj služi nastopno poučilo:

Svinjska kuga je nalezljiva živalska bolezen, ki je bila v

kraljevinah in deželah zastópanih v državnem zboru do najnovejšega časa popolnoma neznana in ki zategadelj živinoposestniki niso pazili na njo in so jo deloma zamenjavali s svinjsko rdečico.

Njena nalezljivost pa je veliko večja kakor ona kužne rdečice, in svinjska kuga napade navadno večino svinj, včasih pa sploh vse svinje tistih dvorcev, ki jih zadene; tudi umrljivost med obolelimi prasiči je neprimerno večja kakor pri kužni rdečici; večina prasičev pogine za njo.

Njeno razširjanje pospešuje zlasti trgovina s prasiči, prenaša in razširja se tudi drugače: z ljudmi, ki krmijo prasiče, s takozvanimi svinjskimi rezarji, z raznimi predmeti in zlasti z gnojem iz okuženih svinjakov i. t. d.

S tem, da se za svinjsko kugo obolele svinje za silo pokoljejo, nastanejo v dotičnih dvorcih nevarna kužna gnezdišča in izvirališča večkrat za dalj časa, in dokazano je tudi, da se kuga tudi z mesom in z odpadki takih zaklanih svinj dalje razširja.

Meso takih bolnih svinj je škodljivo človeškemu zdravju, in večkrat je na oko takšno kakor kuhano meso.

Svinje, ki obole samo v manjši meri ali pa ki kažejo zoper bolezen več odpornosti, kar opazujemo zlasti pri domačih pasmah, katere niso križane z angleškimi pasmami, ki se zatorej kažejo samo mimogrede bolehne, posebno mnogokrat zaneso to kugo.

Najmanj odpornosti zoper to

kugo kažejo mlajše svinje (mali in odstavljeni prasički).

Otrovilo se prenaša z izsopeno sapo, z izmetki, ki jih bolna žival pri kašljanju izmeče iz sebe, s skupno krmo, oziroma z ostanki krme, z napajališčem, z blatom in scalnico, z gnojem, s steljo in posodo iz okuženih svinjakov i. t. d.

Bolezen obstoji v tem, da se vnamejo pljuča in čreva in da to vnetje uniči črevesno sluznico; v mnogih primerih hudo obole tudi obisti in scalni organi sploh. Mnogokrat uniči bolezen tako kakor črevesno sluznico tudi sluznico v rilcu, v goltancu, v požiralniku in sapniku.

Znamenja boleznici se kažeje različno po tem, če obole pljuča ali pa čreva, oziroma sopila ali pa prebavila.

Bolezen se začne s tem, da prašiči izgube slast do jedi, da so žejni, zelo obnemogli in slabotni, zlasti v zadnjem delu; hoja je medla in opotečna v zadnjem delu, noge so trde, koraki kratki. Prasiči mnogo leže, se zarivajo pod steljo, vstajajo neradi in le težko, krulijo poredkoma in hripavo, kašljajo malo, večkrat komaj slišno, kratko, sopejo hitro, močno gibaje

trebuh. Večkrat se v začetku boleznici ali v nje nadaljnem teku opazuje bljuvanje ali tudi krvavo-barvana driska, včasih pa blato v malih krvavobarvnih ali pa z močno krvavo sluzjo prevlečenih kepah.

Bolnici prasiči imajo vročino, se tresejo po životu, njih koža se čuti zdaj vroča, zdaj mrzla, in je večkrat, zlasti okoli ušes, na rilcu, pod vratom, na trebuhu ali pa na notranji strani stegen temnorudeče ali višnjevo barvana; v največ slučajih se prikažejo krastavi izpuščaji.

V začetku so oči solzne, kmalu pa jih zamaže vlažen krmeželj, ki jih napol zapre. Prasiči kmalu shujšajo in poginejo večkrat že po malo dneh; včasih pa traja bolezen več tednov, v redkih primerih tudi več mesecev.

Pri novo kupljenih prasičih se pokažejo znamenja boleznici navadno kmalu potem, ko se denejo v svinjak, in so tako očitna, da jih osebe, ki krmijo prasiče, morajo zaznati, če le nekoliko pazno gledajo na živali. Že to, če opazijo živinoposestniki znamenja, ki se pokažejo ob začetku boleznici, jim nalaga dolžnost, da morajo stvar nemudoma naznaniti občinskemu predstojniku.

O zatiranju njivske redkve.

Znano je, da se je v zadnjem času poskušalo zatirati njivsko redkev in njivsko gorčico, koji rastlini neveščaki večkrat med seboj zamenjajo, s škropljenjem z železno galico, kar je imelo deloma na prostranih zemljiščih

dober uspeh. Tudi c. kr. semenska prigledna postaja na Dunaju je narejala dotične poskuse.

Obe rastlini ste nadležni plevel, ki se prikaže na žitnem polju spomladi v ogromni množini, dostikrat je take njive maja in junija

meseca videti polne rumenega in rumenobelega cvetja.

Dozdaj trebili so ta plevel s pletjem (celó s posebnimi stroji), okopavanjem, nasajanjem okopavin, ali vedno z nepopolnim uspehom. Krivo je temu največ gorčično seme, ki ostane v zemlji dolgo časa kaljivo. Čiste njive se mej drugim tudi dobe z vpeljavo umnega kmetijskega kolobarjenja. Posebno zatiranje njivske redke bode potrebno za ona gospodarstva, ki se drže starega natriletnega obdelovanja polja. Za tako kmetovanje pokazalo se je škropljenje z železno galico kot uspešno in praktično izpeljivo sredstvo, ter zadostuje po došlih nam zanesljivih naznanilih 15% na raztopina.

Ob takem zatiranju držati se je nastopnih predpisov in pravil, c. kr. semenska prigledna postaja na Dunaju pa radovoljno podaja dotična pojasnila.

Priporočno je, ob zatiranju ravnati se po sledečem navodilu:

1. Raztopina se napravi v lesenih čebrih (najbolje v osnaženih sodčeki od petroleja), ter vzame se na vsakih 100 litrov vode 15 kilogramov železne galice. Da se škropilnica ne zamaši, treba je tekočino pretočiti skozi gosto sito.

2. Škropi se lahko s škropilnico, kakoršno rabimo proti peronospori po vinogradih.

3. Pravi čas za škropljenje je kedar žito stebli, pomaga pa zmerom še do cvetja njivske redkve, vendar je zgodnje škropljenje bolj priporočno, ker takrat plevel še ni tako jak in ga curek iz škropilnice vsestransko zadene le dokler je žito nizko. To delo se mora izvršiti seveda le ob suhem vremenu.

4. Za 1 oral je treba 250 do 300 litrov, torej 37.5 do 45 kg železne galice.

5. Učinek je navadno spoznati v 24 urah na tem, da plevel počrni in pozneje odmrje. Seveda se pri tem nekoliko poškoduje tudi mlado žitno perje, zlasti pri ječmenu, vendar se kmalu zopet opomore, ker tekočina tukaj naglo odteka.

6. Ker pa raztoplina železne galice zatire ne le redkev in gorčico, marveč tudi vse listnate rastline in ostanejo le travnate rastline, zato se smejo s to tekočino škropiti le taka žitna polja, ki niso obsejana z graham, lečo, grašico ali deteljo.

7. Eden delavec lahko na dan poškropi 1½ do 1¾ oral. Za velika polja priporoča se rabiti prevozne škropilnice, kakor n. pr. „Colorado-škropilnico“ (Wachtel v Vratislavu) in „Syphonia-škropilnica“ (Mayfahrt & Comp. v Frankfurtu in na Dunaju).

Iz podružnic.

Aflenz. Popolnujoč že prijavljeno poročilo o licenciranju bikov dne 29. aprila v Aflenzu in dne

1. maja v Turnavi bodi še povedano, da so razen gospoda Ivana Pierer v Št. Ilju, ki pri licenciranju

prejme navadno prvo darilo in velja v okraju kot izboren živinorejec ter je tudi to pot dobil prvo darilo s 70 kronami, prejeli še nagrado: Firma Ign. Fürstovi dediči v Thorlu 50 kron, gospod Sommerauer v Hinterbergu 50 kron, gospa R. Essenko v Etmisslu 40 kron in 16 kron, gospod Peter Maier v Jauringu 40 kron, gospod P. Pichler v Zöbriachu 30 kron, gospod Peter Offenhofer v Hinterbergu 30 kron, gospod A. Griesmayr v Grassnitzu 24 kron, gospod Jožef Pierer v Döllachu 20 kron, gospod Ivan Traidler v Fölzu 20 kron in gospod Leopold Pierer v Zöbriachu 10 kron. V Turnavi dobil je prvo darilo gospod Tomaž Schrittwieser 50 kron, in se mora njegovo živinorejstvo tukaj pohvaliti, ker so bili pri letošnjem licenciranju premirani še 3 njegovi biki. Prva darila prejeli so za svoje bike še gospodje: B. Pichler v Seewiesen 40 kron, Adalb. Kain v Seewiesen 30 kron, Ivan Tesch v Turnavi 20 kron, Marizzi Sebastian v Stübmingu 20 kron, Klement Zapf v Stübmingu 16 kron, gospa A. Regenspurger v Turnavi 12 kron, Franc Kammerhofer v Stübmingu 12 kron in Franc Schrittwieser v Stübmingu 10 kron. — V obeh krajih opazovati je lep napredek živinoreje. Da pa živinoreja uspevno napreduje, treba je poleg dobrega krmljenja pred vsem tudi dobrih, dovolj izdatnih pašnikov. Zdi pa se, kakor da bi nam teh zadnjih ne privoščili, kajti že dalje časa se nedopadljivo opaža, da nekteri logarji v svojem pre-

gorečem, skoro samooblastnem postopanju hočejo skoro vse gozdove djati v varstvo in prepoved, prepovedujejo posekavanje, zasajajo gozdove do višav, kjer so bili že od nekdaj pašniki, ne brigajoč se za to, kje naj kmet potem ima potrebno pašo, ali kako naj zadobi časa, denarja in delavcev, da bi ustregel vsem tem poveljem in ne prišel z določili gozdnega zakona v razpor. Da taka povelja, v katerih se razodeva večkrat popolno neznanje razmer, skoro bi rekel prakse, niso pripravna, kmetu pomagati, marveč da mu itak že težavno življenje le še bolj ogrenijo, je očitvidno. Gotovo ne zanikujemo potrebo zdravih, praktičnih gozdarskih naredeb in jih tudi cenimo, ali želeti bi bilo, da bi se mladim, marljivim logarjem od c. kr. kmetijske družbe, ali drugega pristojnega oblastva na srce položilo in priporočalo, da pri izvrševanju svojega poklica postopajo zmerno. — Setve, ozimine in jarine, travniki, sadno drevje, vse kaže lepo in obeta dobre letine, če le mraza in toče ne bo. — Iz računskega zaključka hranilnice Aflenz je razvidno, da ima za ves okraj koristni ta zavod živahen promet. Ves denarni promet znašal je 581.882 gld. 27 kr. Vloge s kapitalizovanimi obrestmi znašale so koncem 1898. leta 411.873 gld. 80 kr., hipotečna posojila pa 332.483 gld. 1 kr. Upravnih stroškov in davkov je bilo 1167 gld. 93 kr., čistega dobička približno 1200 gld., ki se je vzel v rezervo. — Dne 31. marcija

umrl je v Turnavi gospod Ivan Rihter, posestnik tamkaj; podružnica, koje odbornik je bil, izgubi ž njim dolgoletnega, zasluženega uda. — Dne 10. aprila praznovala sta še vedno delavna zakonska Fellner, po domače Sauer, v Grasnici svojo zlato poroko, svatovščine udeležilo se je skoro 100 oseb, kar svedoči, kako priljubljena in spoštovana je ta še vedno čvrsta dvojica. — Dne 4. maja praznovala je tukajšnja prostovoljna požarna bramba z jutranjim bobnanjem, slovesno službo božjo, obiskom grobov, slovesnim sprevodom, taktičnimi vajami in popivanjem slovesnost svojega 25letnega obstanka.

Frane Karlon,
podružni načelnik.

Slovenska Bistrica. Kakor se nam od tam poroča, zbrali so se dne 30. aprila pri zborovanju, ki se je vršilo v prostorih okrajnega zastopa, ne le vsi živino- in mesogledniki iz okraja, marveč tudi mnogi kmetški živinorejci in je zborovanje počastil tudi načelnik okrajnega zastopa, prečastiti gospod kanonik Anton Hajšek s svojo navzočnostjo. Okrajnega zastopa član, občinski predstojnik Kresnik, pozdravil je mnoge prišlece in zaprosil potem gospoda okr. živinozdravnika Hermana Haage, da prične napovedani govor, kojoj nalogu je govornik v poldrugo uro trajajočem predavanju izborno rešil. Govoril je najprej o ogledu živine in mesa, izdaji živinskih potnih listov, pohvalno omenil potem govedorejo v okraju in izrekel za-

hvalo okrajnemu zastopu za znatne subvencije, ki se že več let porabljaajo za nakup čistokrvnih plemenskih bikov in so kmetskemu ljudstvu v korist, ter pokazalo se je tudi že, da donaša izdani kapital obilne obresti. Istotako se je spominjalo tudi c. kr. kmetijske družbe štajerske, ker daje podpore in izpodbudo živinorejcem, ter posestnike prosilo, da v obilnem številu pristopijo k družbi in jo tako po svojih močeh podpirajo. Govornik priporoča, tudi zanaprej rediti murbodensko in marijindvorsko živino in je označil prednosti teh staroslovečih štajerskih govejskih plemen, potem pa natančno opisal izrejo in oskrbovanje plemenskih bikov. Gledé perutninarstva se je povedalo, da prinaša tisto, ako se umno goji, kmetu lepe dohodke, in priporočalo se je, naj se na kmetih redi največ štajerska kura, ki ne daje samo dobrega in okusnega mesa, kakor tudi nekđaj tako sloveče štajerske kapune, temveč znese tudi veliko jajec in je vrh tega z malo postrežbo zadovoljna. Govorilo se je še o najčešče se ponavljajočih boleznih perutnine in se je zoper tiste posebno priporočala snaga v hlevu. Navzoči so govorniku za njegovo stvarno razlaganje izrekli vsestransko zahvalo.

Podružnica Neumarkt. V ponedeljek dne 22. maja, imela je podružnica Neumarkt štajerske kmetijske družbe v gostilni gospoda Ressler v Neumarktu pod predsedstvom svojega načelnika, gospoda Leona Zedlacher, glavno

zborovanje. Ko je predsednik mnogoštevilno došle društvenike pozdravil in se s častilnimi besedami spominjal umrlega Sebastijana Ressler dolgoletnega predstojnika podružnice Neumarkt, izročil je gospodu Jožefu Schröckenfuchs iz Teufenbacha, gospodu Stadlober iz Neumarkta, gospodu Antonu Pastner iz Teufenbacha in gospej Katarini Köck iz Šent-Jurja od kmetijske družbe pripoznana odlikovanja. Na to je imel gospod gozdar Hess predavanje o gozdarstvu in izkoriščevanje lesa. Iz zanimivega govora hočemo posneti le posameznosti. Po statističnih izkazih se je leta 1897 iz Avstrije v inozemstvo izvozilo 54.300 vagonov lesa v vrednosti 12 milijonov gold. Izvoz postal je tako obsežen, da si moramo staviti vprašanje, ali bo mogoče z gozdovi nadalje tako gospodariti. Zakon o posekavanju gozdov do golega je že potrjen, ali vsi zakoni ne veljajo nič, ako si kmet sam ne pomaga. Pašniki so na Gornjem Štajerskem sicer potrebni, ali gozdovi so prav tako važni. Kjer je za gozd pripravna leža, tam naj se ohrani. Kateri les je za naš kraj? Poleg mecesna goji naj se pred vsem smreka; prvi izpodriva drugo, in težko jo je braniti. Sploh pa so pri nas priporočni meševiti lesovi. Priroda sicer podpira kmetovalca, ker razširja perotnato seme, vendar je treba smrekovo seme posejati ali gozdne sadike posaditi in jih s koli zavarovati, da jih srne ne zgrižejo. Paša v mladem gozdu ne

škoduje. Po gozdni paši so tla za gozd boljša. Prvič se popase trava in drugič dobé mlade rastline trdnejša tla. Naseje naj se ruska obraščena rž in pokosi rž precej visoko, močno bilje bode mlade gozdne rastline varovalo, da jih živali ne odgriznejo. Zastran posekavanja priporoča govornik, naj se ne posekava do golega, temveč samo trebi. Nadgozdar Hess žel je za svoj zanimivi govor obilno pohvalo. O naslednji točki: Poročilo delegatev o 75. občnem zboru, imel bi poročati gospod Riegler iz Šent-Jurja. Ker pa je tisti odpotoval, je gospod načelnik na podlagi zapisnika podal kratko poročilo o tem predmetu. Ker je bilo že pozno, ni mogel živinozdravnik gospod Jessernig imeti več napovedanega predavanja o reji in oskrbovanju živine in otelitvi krav. Stavil pa je predlog, naj se v okrajih ustanovi vzajemna zavarovalnica živine in naj se v to izvoli ustanovilni odbor. Predlog se je z veseljem pozdravil, in bili so po vzkliku v odbor izvoljeni gospodje: Leon Zedlacher, Jožef Schröckenfuchs, Anton Jessernig, Jakob Schindelbacher, Mih. Arzesberger, Alojz Riegler in Ivan Edlinger. Koncem zborovanja pristopilo je veliko gospodarjev kmetijski družbi, in šteje naša podružnica zdaj lepo število — 80 — društvenikov.

Žalec, 22. maja 1899. Tukajšno hmeljarsko društvo vložilo je do e. kr. poljedelskega ministerstva sledečo peticijo: Udano podpisano načelstvo južnoštajerskega hmeljarskega društva drzne se do vis. e. kr.

poljedelskega ministerstva staviti nujno prošnjo, naj veletaisto blagoizvoli izposlovati izdajo zakona, kateri bode strogo prepovedal, v pivovarstvu vporabljeni različne surogate namesto hmelja. Slični zakon, „Pure Beer-Bill“ izdan je bil nedavno v državi New-York in kaže se, da bode znatno popspeševal interese tamošnega hmeljarstva.

Cmurek, 5. junija. Dne 4. t. m. imela sta kmetijska podružnica ter sadjarsko in vinarsko društvo cmureško zborovanje, katero pa je bilo nepričakovano slabo obiskano. Ko je načelnik podružnice gospod grajščinski oskrbnik Adametz zborovanje otvoril, poročalo se je o občnem zboru v Gradcu in naznanilo dopise ter pri tem povedalo, da je v preteklem letu gospod potovalni učitelj za sadjarstvo C. Grössbauer imel v podružnem okolišu 4 sadjarske tečajje in sicer dne 30. marcija pri sv. Ani, 31. marcija v Šen-Petru, 2. maja v Brunnsee, 3. maja v Račah; gospoda Stiegler in Belé pa sta imela dvoje predavanj o vinarstvu v Brunnsee in Marija Snežni; vrh tega vršil se bode dne 25. junija tečaj za zeleno cepljenje v Račah, prihodnje leto pa tečaj za lanarstvo v Cmureku. Razdelilo se je: dve hidroneti občini Mettersdorf, ena Sladki gori, ena Wölling in ena Seibersdorf-Apače. O računu l. 1898 poroča za obe društvi gospod Amschl; glasom računa znašali so dohodki 258 gld. 22 kr., izdatki 128 gld. 89 kr.; pri sadjarskem in vinar-

skem društvu je bilo dohodkov 208 gld. 17 kr. izdatkov 112 gld. 12 kr. Prav zanimiv je bil govor gospoda generalnega tajnika, ces. svétnika Frid. Müller, o gnojstvu, v katerem je govornik na zanimiv način razložil korist, porabo in ravnanje z umetnimi in naravnimi gnojili. Gospod načelnik sadjarskega in vinarskega društva poročal je o stanju društvene drevesnice, v kateri se je v letošnji pomladi cepilo 468 jabolčnih in 80 hruševih drevesec; vrhtega se je posadilo 40 mandeljnovih dreves, na katere se bodo cepile breskve. Poselskih premij se je razdelilo: 25 kron Ani Weberič za 49letno in 10 kron Silvestru Ploder za 31letno službovanje. S.

Konjice, dne 18. junija 1899. V ugodni jeseni lanskega leta je trs prav dobro dozorel in lep pridelek obetal tudi za prihodnje leto. Z rezatvijo se je pričelo največ že prosinca meseca, v prvi polovici svečana bili so že vsi vinogradi obrezani. Ali prišla je pozna zima s svojimi nasledki. Trte so bile že največ muževne in očesa močno napeta, vsled tega so mnoge trte trpele občutno škodo; zacimilo se je premalo grozdja. Vlažno toplo vreme dobro upliva na rast trsja, ali žal, grozdje bo pozno cvetelo. Še le nekatere rane vrste začele so se razcvitati. Proti grozdni plesnobi začeli so mnogi vinogradniki postopati, in tudi kmetsko ljudstvo poprijelo se je žvepljanja. Prvo škropljenje je povsod dovršeno. Žal, da si mnogi manjši posestniki niso preskrbeli

dovolj modre galice, tako, da jo bodo morali za drugo škropljenje dražje plačevati. — Travniki so zelo lepi. Košnja je povsod pričeta, ali spravlanje sena je težavno. Setve dobro kažejo. Ječmen bo drugi teden že zrel in veliko se ga bo našelo. Rž ima veliko praznega klasja, pšenica pa je prav lepa. Turščica je v rasti zaostala. Krompir ni kaj lep. Mnogo semenskega krompirja pognalo je le podzemeljska stebela z drobnimi gomolji, potem pa je vse segnilo. Priporočati bi bilo, da bi se proti *Phylophlora infestans* pridno škropilo z mešanico galice in apna, ker bi se potem dobilo bolj skrobno gomolje boljšega okusa in večje kaljivosti. — Sadja letos ne bo skoro nič. Posamična drevesa so v pomladi sicer cvetela, ali kar ni vzel dež, uničil je cvetoder. Le češpelj bo morda nekaj malega. Alojzij Seiler, nadučitelj.

Ptuj. Dne 21. junija imela je kmetijska podružnica ptujška zborovanje z mnogoštevilno udeležbo. Načelnik gospod Viljem Pisk otvoril je zborovanje in pozdravil prišlece. Načelnik naznani, da bode podružnica podala vis. c. kr. trgovinskemu ministerstvu peticijo, da se izda prepoved uvažanja ameriškega sadja v Avstrijo z ozirom na nevarnost, da bi se s takim uvažanjem zatrosila uš San-José-ov kapar. Dalje priobči ukaz c. kr. poljedelskega ministerstva radi porabe kemiškega poskušališča na Dunaju za varstvo rastlin in rastlinskih škodljivcev, nadalje ukaz istega oblastva gledé prepovedi

uvažanja trt iz Francoskega, da se odvrne zatros bolezni Blaack root. Načelnik razdeli potem od 75. občnega zbora domače kmetijske družbe priznane poselske premije, in sicer: Jakobu Hlis, 66 let pri gospodu Adolfu Sellinschegg, 48 kron; Matiji Drobnič, 37 let pri gospodični Leopoldini Seidl, 15 kron; Antonu Plajušek, 37 let pri gospodu Viktorju Schulfink, 15 kron; Jožefu Vidovic, 31 let pri gospej Jozefi Sima, 10 kron. Načelnik povdarja v svojem nagovoru, da so tako obilna in razmerno mnogoštevilna odlikovanja v našem podružnem okolišu dokaz naklonjenosti in pravega uvaževanja naših razmer; da pa tudi zvestoba, pridnost in dolgoletno službovanje na tistem služabnem mestu zasluži priznanja v izpodbudo odlikovanim in v izgled sodrugom. Na koncu je govoril gospod vinarski komisar Anton Stiegler o krvavi uši, o porabnosti ameriških trt v različnih zemljinah in o vzrokih, zakaj trte v rasti zaostajajo. Govornik je svojo nalogo izborno rešil, za kar mu je načelnik izrekel zahvalo.

Kmetijsko društvo na Ptuju. Tisto je imelo dne 21. junija svoj občni zbor. Iz poročila načelnika gospoda Viljema Pisk o delovanju društva posnamemo, da šteje tisto 100 udov. Društvo je v preteklem letu naročilo 15 vagonov Tomasove žindre, 5 vagonov kajnita, 3 vagone modre galice in 1 vagon čilskega solitra, ter oddalo vsa ta gnojila društvenikom

Graško tržno poročilo

od 24. do 28. junija 1899.

Govedina, 50 kil živa teža gld. 14 50 do 16.—; teletina 58—70 kr.; svinjetina 64—90 kr.; špeh sveži 64—72 kr.; po-vojeni 64—72 kr.; surovo maslo gld. —80 do 1·40; goveje maslo gld. 1.— do 1·20; žmavec 64—68 kr. za 1 kilo.

Sejm za seno in slamo od 19. junija do 24. junija 1899. Na 46 vozeh bilo je 380 meterskih centov sena in na 20 vozeh 157 meterskih centov razne slame. Bil je slabše obiskan kakor pre-tečeni teden. Seno, sladko gld. 2·10 do gld. 2·80, kislo gld. 2.— do gld. 2·70. Ržena slama gld. 1·80 do gld. 2·10, pše-nična slama gld. 1·80 do gld. 2.—, prosena slama gld. 1·40 do gld. —.—.

Živinski sejm bil je dne 28. in 30. junija 1899. Prignali so 270 volov, 75 bikov, 290 krav, 123 živih, 724 zaklanih telet, 923 svinj, 67 glav drobnice, — konj.

Prodali so na Spodnje Avstrijsko: — volov, 23 bikov, 24 krav; v gorenji Štajer: 43 volov, 2 bika, 19 krav, — teleta; na Predarlško: 4 vole, 8 bikov, 34 krav, 14 telet; na Nemško: — volov, — bikov, — krav; na Švicarsko: 4 vole, 6 bikov, — telet; na Solnograško: — vola, — bika, — krav; na Češko: 10 krav.

Hmelj.

50 kilogr. Blago Žateško mestno 1898 120—125gld., deželno(okrajno) 120—125gld., deželno (okrožno) 115—120 gld.; Ošavsko rudeče 105—110 gld., zeleno 95—100 gld.

Senjmi na Štajerskem.

Brez zvezdice so navedeni letni sejmi za blago, z eno zvezdico (*) so živinski sejmi, z dvema zvezdicama (**) sejmi za blago in živino.

Dne 5. julija: Lučane (senjem z drobnico) v arveškem okr.; Imeno (senjem s ščetinovci) v kozjanskem okr.

Dne 6. julija: Spielfeld* v lipniškem okr.; Breg pri Ptuj (svinjski senjem); Gradec (senjem z govedi in konji).

Dne 7. julija: Oplotnica** v konjiškem okr.; Spodnja Polskava v slovensko-bistriškem okr. (svinjski senjem).

Dne 8. julija: sv. Ema** v šmarškem okr. pri J.; Veliki sv. Florijan* v okr. Deutschlandsberg; sv. Andrej** v lipniškem okr.; Št. Jurij ob Pesnici** v mariborskem okr.; Poljčane (senjem s ščetinovci) v mariborskem okr.; Hajdina* v ptujskem okr.; Pišce** v brežiškem okr.; Brežice (svinjski senjem); Boč* v mariborskem okr.

Dne 10. julija: Riegersburg* v okr. Feldbach.

Dne 12. julija: Rogatec**; Planina* v sevniškem okr.; Imeno (senjem s ščetinovci) v kozjanskem okr.; Šoštanj**.

Dne 13. julija: Loče v konjiškem okr.; Breg pri Ptuj (svinjski senjem); Gradec (senjem z govedi in konji).

Dne 15. julija: Arvež (senjem z drobnico); Poljčane (senjem s ščetinovci)

v mariborskem okr.; Dobova* v brežiškem okr.; Zdole** v brežiškem okr.; Brežice (senjem s ščetinovci).

Dne 16. julija: Dobl v okr. okolica Gradec.

Dne 17. julija: Oplotnica** v konjiškem okraju; Wettmannstätten** v okr. Deutschlandsberg; Dobl** v okr. okolica Gradec; Št. Jurij** v okr. Wildon; sv. Ana na Kriechenbergu* v cmureškem okr.; Dobje* v kozjanskem okr.; sv. Filipp** v kozjanskem okr.; Muta** v marenberškem okr.

Dne 18. julija: sv. Lovrenc** v muravskem okr.; Mülln* v okr. Neumarkt.

Dne 19. julija: Bruck*; sv. Lovrenc** v muravskem okr.; Imeno (senjem s ščetinovci) v kozjanskem okr.

Dne 20. julija: Vitanje v konjiškem okraju; Peggau v okr. Frohnleiten; Waltersdorf** v okr. Hartberg; Wenigzell v okr. Vorau; Arvež**; sv. Marjeta ob Pesnici* v mariborskem okr.; sv. Marjeta na Dravskem polju* v mariborskem okraju; Breg pri Ptuj (svinjski senjem); Brandluken** v okr. Weiz; Gradec (senjem z govedi).

Dne 21. julija: Buče in Vrenska gora** v kozjanskem okr.